

College van burgemeester en wethouders

Vergadering van: 23 september 2025
Gemeente Hardinxveld-Giessendam
Zaaknummer: 2025-0091534

Inhoud

Betreft: Uitstroom naar werk (toezegging raadsinformatienota)**Inleiding**

Tijdens de behandeling van het raadsvoorstel 'Vangnetuitkering Participatiewet 2024' in de raadsvergadering van 26 juni 2025, heeft wethouder Hendriksen een raadsinformatiebrief toegezegd over specifiek het onderwerp uitstroom naar werk. Aanleiding waren de vragen die de PvdA had ingebracht inzake:

- De oorzaken van de naar het lijkt beperkte uitstroom in Hardinxveld-Giessendam
- Hoe het komt dat een hogere loonkostensubsidie blijkbaar niet resulteert in een hogere uitstroom
- De maatregelen die worden genomen om de uitstroom te verhogen en om daarmee financiële tekorten in de toekomst te voorkomen en of te beperken.

De vragen vanuit die toezegging worden beantwoord in deze raadsinformatienota.

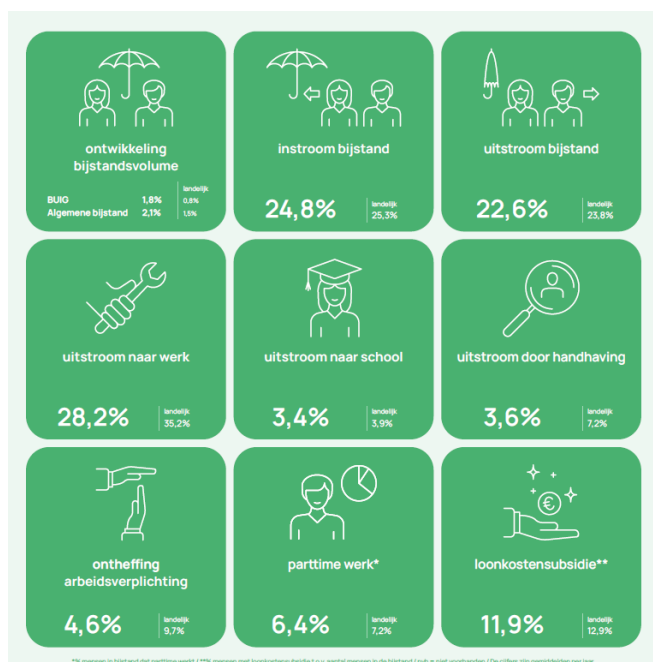
Kernboodschap*Context*

De collegebevoegdheden in het kader van de Participatiewet, zowel het inkomensdeel als het participatiedeel/arbeidsinschakeling, zijn gedelegeerd aan de GR Sociaal c.q. Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) en belegd bij het Dagelijks Bestuur van de SDD. Dit betreft ook het beleid en de sturing op de resultaten. Het beleid op het gebied van de Participatiewet is geharmoniseerd en daarmee voor alle Drechtsteden-gemeenten gelijk. Gemeentespecifiek beleid voeren (bijvoorbeeld in de vorm van pilots) is mogelijk, maar de financiële effecten hiervan zijn erg beperkt vanwege de kostenverdeelssystematiek die binnen de GR Sociaal wordt gehanteerd. De lasten op zowel het inkomensdeel als het participatiedeel worden verdeeld volgens het verdeelprincipe solidariteit. Hierdoor wordt het financieel risico gespreid. Ons tekort op de BUIG in 2024 (zie raadsvoorstel 'Vangnetuitkering Participatiewet 2024' van 26 juni 2025) was aanzienlijk hoger uitgevallen wanneer zou worden afgerekend op lasten/baten per gemeente.

Beperkte uitstroom naar werk

Eén van de verklaringen voor het feit dat in 2024 de lasten op de BUIG hoger waren dan de inkomsten BUIG, betreft het feit dat de instroom in de bijstand groter was (34,7%) dan de uitstroom (22,3%), bijvoorbeeld door werkaanvaarding. De gemeente Hardinxveld-Giessendam is geen uitzondering. In heel de Drechtsteden is het uitstroompercentage naar werk lager (28,2%) dan het landelijk gemiddelde (35,2%; figuur 1). Wanneer we naar landelijke cijfers kijken, bevindt onze gemeente zich in het middensegment wat betreft uitstroompercentage.

Figuur 1
Drechtsteden

Hardinxveld-Giessendam

Wel zien we dat de gemiddelde uitstroom naar werk lager is in vergelijking met de overige Drechtsteden gemeenten. Enerzijds moeten we hier rekening houden met de “macht van de kleine getallen”. In Hardinxveld-Giessendam hebben relatief weinig huishoudens een bijstandsuitkering (figuur 2). Op deze kleine groep kunnen kleine aantallen procentueel een groot verschil maken.

Figuur 2

	Algemene bijstand (januari 2025)
Alblasserdam	329
Dordrecht	3.509
Hardinxveld-Giessendam	212
Hendrik-Ido-Ambacht	347
Papendrecht	484
Sliedrecht	504
Zwijndrecht	1.010

Anderzijds zijn er ook een aantal (gemeente)specifieke verklaringen voor de beperkte uitstroom naar werk of onderwijs:

- In Hardinxveld-Giessendam bestaat een groot deel van de instroom, en dus ook het bijstandsbestand, uit statushouders die met inburgering bezig zijn. Doordat het inburgeringsprogramma minimaal 3 jaar duurt, duurt het relatief lang voordat deze groep inwoners kan gaan werken en uit de uitkering gaat. Uitstroom zien we nu vooral bij de “impulsgroep”: mensen die helemaal klaar zijn met inburgering. We constateren bij statushouders die nog in het inburgeringstraject zitten wat problemen, zoals het tekort aan kinderopvang. Hierdoor kan deze groep vaak alleen parttime werken. Dit is niet aantrekkelijk: de inwoner gaat er met parttime werk vaak op achteruit in vergelijking tot een uitkering. Om parttime werken meer lonend te maken, wil de GR Sociaal veranderingen doorvoeren, maar dat kan niet totdat de wetswijziging Participatiewet in Balans wordt doorgevoerd (dit ligt nog voor behandeling bij de Eerste Kamer).

- We zien in ons bijstandsbestand nog veel statushouders die vielen onder de oude Inburgeringswet. Onder de oude wet lag de verantwoordelijkheid om te gaan werken bij de inburgeraar zelf. Voor velen was aan het werk gaan een begrijpelijke grote opgave (taal, cultuurverschillen enz.). Het vraagt veel inspanningen en tijd om deze groep alsnog richting werk te krijgen.

Een aantal verklaringen voor lagere uitstroom uit de bijstand zien we Drechtstedenbreed:

- De Drechtsteden deed het op uitstroom jarenlang goed; we liepen landelijk gezien voorop. Dit heeft als resultaat dat het aandeel van het aantal mensen in de bijstand met een korte afstand tot de arbeidsmarkt inmiddels aanzienlijk kleiner is geworden.
- Soms kan er een mismatch zijn tussen de werkgelegenheid in de regio en het werk dat passend is voor de mensen in het bestand. De GR Sociaal werkt hieraan door met bepaalde bedrijfssectoren ontwikkelpaden uit te werken, bijvoorbeeld in de ICT, bouw, zorg en kinderopvang.
- De groep bijstandsontvangers is relatief oud; dit maakt het lastiger om bij werkgevers binnen te komen. Werkgevers staan lang niet altijd open voor 55+ers.
- De GR Sociaal heeft, zoals veel sectoren, aanhoudende tekorten in de personele bezetting. Zeker in het jaar 2024 zijn er veel personele wisselingen onder de consultants Ontwikkelen naar werk geweest. Dit heeft impact om de slagkracht om mensen richting werk te stimuleren.

Loonkostensubsidie in relatie tot uitstroom

Het aantal mensen met LKS t.o.v. het aantal mensen in de bijstand is in Hardinxveld-Giessendam 16,8%; hoger dan landelijk gemiddeld. Onze regio is jarenlang koploper geweest op het aantal mensen aan het werk helpen met loonkostensubsidie (LKS). Deze mensen zijn veelal jaren geleden al uitgestroomd naar werk met LKS. Een groot deel van deze groep zal blijvend aan de slag zijn met LKS, waardoor de kosten op LKS doorlopen. We kunnen het aantal mensen met LKS zodoende niet relateren aan de uitstroomcijfers van een specifiek jaar.

Bovendien heeft het aandeel LKS geen invloed op het tekort of overschot tussen inkomsten BUIG en uitgaven BUIG. Het aandeel budget voor LKS is binnen de BUIG een aparte post en wordt historisch bepaald (realisatie t-1). Gemeenten krijgen dus vrijwel exact budget van het Rijk om de LKS te bekostigen. Veel inzet van LKS is dus niet erg; hiervoor krijgen gemeenten ook budget.

Maatregelen om de uitstroom te verhogen

De GR Sociaal spant zich in om de uitstroom te verhogen en daarmee ook om de financiële tekorten op de BUIG te beperken. U leest meer over de maatregelen in de verklaring Vangnetuitkering 2024 (blz 17-18) die op 26 juni 2025 door de gemeenteraad is vastgesteld.

De GR Sociaal bevordert uitstroom naar werk door:

- **Gerichte aanpak statushouders:** De GR Sociaal werkt momenteel aan een specifiek plan voor het bevorderen van de doorstroom en uitstroom van statushouders. Het gaat om de inzet van duale trajecten: werken en het inburgeringstraject doorlopen tegelijk.
- **Arbeidsmarktgericht toeleiden:** We richten ons op kansrijke sectoren zoals zorg, logistiek, retail, vervoer, bouw, afvalverwerking en groenvoorziening. Arbeidsmarktanalyses vormen hiervoor de basis. Daarbij wordt ook zoveel mogelijk de aansluiting gezocht met de ontwikkelpaden naar de diverse bedrijfssectoren. Een goed voorbeeld is het ontwikkelpad Techniek dat wordt geboden bij Bouw- en Inframensen in Hardinxveld-Giessendam.
- **Ontwikkeling arbeidsmarktwaarde:** De inzet op ontwikkeling is verlegd van het voormalige het leerontwikkelbedrijf Perspct naar de opzet van een Werkontwikkelpunt (WOP) bij Drechtwerk. Hierbij worden inwoners via leerlijnen begeleid naar werk. Deze aanpak is versterkt dankzij programma's als *Perspectief op Werk* en de *Regiodeal*. Bij de opzet van

nieuwe leerroutes ontwikkeld, wordt eveneens aangesloten op de ontwikkelpaden naar verschillende bedrijfssectoren (o.a. kinderopvang, bouw, techniek).

- **Pilot loonkostensubsidie voor niet-geïndiceerden:** Eind 2023 is gestart met een pilot om ook mensen zonder officiële indicatie kansen te bieden via deze regeling. Gedurende 2024 bleek dat deze pilot nog een beperkt effect had waardoor de opzet wordt herzien.
- **Begeleiding met extra ondersteuning:** Sinds 2021 draait een pilot bij ontwikkelbedrijven als Stroomlijn en Opnieuw & Co, waar intensieve coaching en buddy-systemen worden ingezet voor mensen die anders niet duurzaam aan het werk raken.
- **Ontwikkelcoaches bij Drechtwerk:** Voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt is een team van coaches opgezet, die ook aandacht besteden aan leefstijl, voeding, beweging en basisvaardigheden.
- **Pilot parttime werk:** Er is gewerkt aan een pilot om mensen die parttime werken, volledig te laten uitstromen uit de uitkering. Deze is gekoppeld aan inkomensvrijlating en bufferbudget, maar vanwege vertraging van wetswijzigingen is de pilot nog niet gestart.
- **Ondersteuning voor alleenstaande ouders:** We zijn gestart met groepsgerichte trajecten om deze doelgroep betere kansen op werk te geven.
- **Eenvoudigere tariefstructuur:** In 2023 is de vergoedingsstructuur voor werkbegeleiding vereenvoudigd en losgekoppeld van loonwaardemetingen. Dit vermindert de administratie voor werkgevers en stimuleert duurzame werkrelaties.
- **Begeleidingsvergoeding beschut werk:** Met ingang van 2024 is de begeleidingsvergoeding bij Drechtwerk of de reguliere werkgevers voor beschut werk verhoogd om de instroom en doorstroom voor deze doelgroep te optimaliseren.

Vervolg

Het college blijft met de SDD in gesprek over de mogelijkheden voor ons bestand, ondanks de uitdagingen die het huidige bestand met zich meebrengt. De 'verzwaring' van het bestand vraagt om meer aandacht en tijd voor de inwoners die niet meteen naar betaald werk kunnen. Ook vraagt het om aanpassing van instrumenten van de SDD. Zie ook de raadsinformatiebrief 'Ontwikkelingen Participatiewet in Balans' van september 2025. Over de verdere voortgang op dit dossier leest u in de P&C stukken van de GR Sociaal.